

Nr 94.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 4 och 5 i förordningen den 16 maj 1890 angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efter rättelse lända; given Stockholms slott den 14 mars 1924.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 4 och 5 i förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 sid. 11) angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efter rättelse lända.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

K. J. Beskow.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av §§ 4 och 5 i förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 sid. 11) angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända.

Häri genom förordnas, att §§ 4 och 5 i förordningen den 16 maj 1890 angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända, skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 4.

Beloppet av lån, som må av hypoteksförening meddelas å viss jordegendom, bestämmes antingen efter taxering, som egendomen i beskattningsändamål undergått, eller efter värdering (hypoteksvärdering), som må kunna verkställas antingen å marken av därtill utav hypoteksföreningens styrelse utsedda personer, eller med ledning av förefintliga handlingar av styrelsen; och må lån till hälften av värdet kunna medgivas utom i det fall, som i § 4 här nedan omförmäles; föreningens styrelse alltid obetaget att förordna om värdering å marken och efter sig företeende omständigheter bestämma lånets belopp lägre än hälften av egendomens på någotdera av ovan nämnda sätt utrönta värde.

§ 5.

Vid bestämmande enligt nästföregående paragraf av det värde, i förhållande vartill lån å egendom meddelas, må endast jordvärdet, men icke åbyggnad, skog eller annat, som kan från egendomen skiljas, tagas i beräkning; och må vid värdets bestämmande genom värdering med ledning av förefintliga handlingar ej tillämpas högre värderingstariffer än sådana, som med minst tio procent understiga de tariffer, vilka tillämpas vid värdering å marken.

Lån må icke i något fall meddelas å egendom, där ej de för jordbrukets bedrivande nödiga åbyggnader äro mot brandskada försäkrade i någon av de med vederbörlig stadfästelse försedda försäkringsanstalter inom riket, vilken styrelsen finner erbjuda full säkerhet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1924.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Beskow, anför efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet:

Jag anhåller nu att få för Kungl. Maj:t föredraga frågan om viss ändring i gällande bestämmelser angående de s. k. hypoteksföreningarnas verksamhet.

Hypoteksföreningarna handhava den s. k. primära jordbruksfastighetskrediten. Denna kredit är reglerad av bestämmelserna i dels förordningen den 16 maj 1890 angående Sveriges allmänna hypoteksbank och dels förordningen samma dag angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända. Hypoteksbanken och hypoteksföreningarna utgöra tillsammans en enhetlig institution för den ifrågavarande kreditens handhavande. Hypoteksföreningarna utgöra sammanslutningar av de hos dem låntagande jordbrukarna; hypoteksbanken är centralanstalt för hypoteksföreningarna och har ej andra delägare än dessa.

Hypoteksbanken har till uppgift å ena sidan att upptaga de lån, som erfordras för tillhandahållande åt föreningarna av behövliga utlåningsmedel och å den andra att övervaka föreningarnas verksamhet, varvid särskilt skall tillses, »att tillräcklig säkerhet i jordegendom finnes och under hela avbetalningstiden bibehålles» för de penningmedel, banken sålunda för föreningarnas räkning upplånat. Hypoteksbanken äger så till vida ensamrätt till utgivande av obligationer mot säkerhet i jordegendom på landet, som ingen annan kreditinrättning må utgiva dylika obligationer. Bankens upplåning sker så gott som uteslutande genom försäljning av obligationer av ifrågavarande slag. De lån, som banken sålunda upptager, skola återbetalas efter viss, vid respektive låns upptagande bestämd tid antingen genom årliga amorteringar eller efter uppsägning, och är banken i varje fall skyldig att förbehålla sig rätt till uppsägning efter viss tid, högst tio år, från ett låns upptagande. I övrigt skola lånevillkoren vara sådana, att de äro förenliga med grunderna för låns utgivande till hypo-

teksföreningarnas delägare. Lån till hypoteksföreningarna skola från bankens sida utlämnas att återbetalas genom viss årlig amortering eller efter viss längre tids förlopp. Sedan tio år förflutit från dylikt låns utlämnande, kan det av den låntagande föreningen uppsägas till inbetalning efter ett år. — Till grundfond och såsom säkerhet i sista hand för hypoteksbankens förbindelser äro till banken överlämnade 30 miljoner kronor i 3 1/2 procents statsobligationer. Föreningarnas delaktighet i banken och ansvarighet för dennas förbindelser bestämmas efter oguldna beloppet av föreningarnas från banken erhållna lån. Hava de nyssberörda statsobligationerna behövt tagas i anspråk för fullgörande av bankens förpliktelser, kan banken i och för återställande av grundfonden företaga uttaxering å hypoteksföreningarna i förhållande till deras delaktighet. Hypoteksbanken förvaltas av en styrelse, bestående av fem ledamöter, nämligen en av Kungl. Maj:t utsedd ordförande, en av riksgäldsfullmäktige utsedd vice ordförande samt tre av de i banken delägande hypoteksföreningarna utsedda personer. Allmän ordinarie sammankomst hålles årligen med delägarna i banken, och äger varje ansluten hypoteksförening att till denna sända tre ombud. Vid sammankomsten skola delägarna bl. a. bestämma de grunder, enligt vilka inom varje förening särskild värdering av jordegendom (hypoteksvärdering) skall ske, samt besluta om villkor för låns utlämnande och om förvaltningsbidrags erläggande.

De hos *hypoteksföreningarna* låntagande jordägarnas delaktighet i dessa föreningar bestämmas efter oguldna beloppet av deras från vederbörande föreningar erhållna lån. Föreningarna utlämna i allmänhet lån endast mot första in-teckning i vidkommande egendom. Lånebeloppet bestämmas antingen efter egendomens bevillningstaxering eller efter hypoteksvärdering och kan uppgå till hälften (för stående lån till en tredjedel) av värdet, »föreningens styrelse alltid obetaget att förordna om särskild värdering och efter sig företeende omständigheter bestämma lånets belopp lägre än hälften av egendomens på någotdera av ovannämnda sätt utrönta värde». Vidare gäller, att man vid bestämmande av det värde, i förhållande vartill lån å egendom sålunda lämnas, må taga i beräkning endast jordvärdet, men icke åbyggnad, skog eller annat, som kan från egendomen skiljas. Å andra sidan må lån icke i något fall lämnas å egendom, där ej de för jordbrukets bedrivande nödiga åbyggnaderna äro brandförsäkrade i någon med vederbörlig stadfästelse försedd inländsk försäkringsanstalt, som hypoteksföreningens styrelse finner erbjuda full säkerhet. För lån, som av hypoteksförening utlämnas, gälla motsvarande villkor som för föreningens lån hos hypoteksbanken. Den huvudsakliga delen av föreningarnas lån till jordägarna utlämnas såsom långtidiga amorteringslån (med 1/2 procents amortering); i andra rummet kommer en lånetyp med kortare amorteringstid (i regel 2 procents amortering). — Närmare föreskrifter för förvaltningen av hypoteksföreningarnas angelägenheter meddelas i de av Kungl. Maj:t för respektive föreningar stadfästa reglementena. Förutberörda hypoteksvärderingar

verkställas av därtill av föreningarnas styrelser utsedda förrättningsmän med biträde av tillkallade godemän. Till grund för värderingarna ligga av vederbörande föreningar och hypoteksbankens delägare fastställda tariffer amt av de olika föreningarna antagna instruktioner.

I ett den 14 oktober 1922 avgivet betänkande framlade de s. k. fastighetskreditsakkunniga för chefen för jordbruksdepartementet ett förslag angående höjning av maximigränsen för den primära jordbruksfastighetskrediten m. m.

Sedan detta betänkande — när den fortsatta handläggningen av däri berörda frågor torde ankomma på finansdepartementet — överlämnats till chefen för detta departement, har utlåtande över betänkandet inforrats från lantbruksstyrelsen, varjämte fullmäktige i Sveriges riksbank och i riksgäldskontoret ävensom Sveriges allmänna hypoteksbank beretts tillfälle att avgiva yttranden. Tillstyrkande utlåtanden från dessa inkommo sedermera, men något förslag i anledning av kommittébetänkandet blev icke förelagt 1923 års riksdag.

Nämnda betänkande innehöll förslag i två särskilda hänseenden, nämligen dels om höjning av gränsen för hypoteksföreningarnas fastighetsbelåning till 60 procent från nuvarande 50 procent av det på visst sätt bestämda fastighetsvärdet, dels ock om viss ändring av sättet för nämnda värdes bestämmande, i så måtto att detta skulle kunna beräknas genom särskild av vederbörande förenings styrelse på grundval av förefintliga handlingar företagen s. k. överslagsvärdering.

Angående den senare frågan anförde de sakkunniga, bland annat, följande. Ett behov av värdering kunde med de nuvarande fastighetstaxeringsbestämmelserna uppkomma i ett större antal fall än tidigare. Då man, bland annat, hade att räkna med att taxeringsvärdet (jordbruksvärdet) i många fall kunde bliva för lågt för att läggas till grund för belåningen, men det skulle bliva för betungande särskilt för de mindre jordbruken, om man allmänt krävde hypoteksvärdering, hade sakkunniga funnit sig böra söka bereda möjlighet för lånesökande att utan dylik värdering erhålla högre lån än som skulle vara möjligt på grundval av taxeringsvärde (jordbruksvärde). De sakkunniga uttala vidare följande:

»Den anordning, som de sakkunniga härvidlag vilja föresla, hava de kunnat anknyta till den inom flertalet hypoteksföreningar tillämpade metoden att vid prövning av låneansökan kontrollera taxeringsvärdet, resp. hypoteksvärderingsvärdet genom att på grundval av arealbevis och tillgängliga uppgifter samt inom ramen av gällande värderingstariffer verkställa en överslagsberäkning av den till belåning anmälda fastighetens värde. Denna överslagsberäkning synes de sakkunniga utan fara kunna direkt läggas till grund för belåning, ty, under förutsättning att vederbörande styrelse vid beräkningens verkställande såvitt möjligt håller sig på den säkra sidan, synes en dylik anordning icke behöva innebära någon egentlig risk.

Såsom de sakkunniga framhållit, är detta tillvägagångssätt motiverat främst av hänsynen till de mindre fastigheterna, och det kunde därför ligga nära till hands att begränsa anordningen till att gälla endast dem. Emellertid visar det sig, att man på grund av de skiftande förhållandena i landets olika delar — särskilt olikheterna mellan tätbebyggda, skogfattiga trakter a ena sidan och glestbebyggda, skogrika sådana å den andra — stöter på oöverbärliga svårigheter, om man vill söka draga upp sådana gränser härvidlag, som utan olägenhet kunna givas författningsbestämmelsers bindande form. För att anordningen skall bliva nöjaktigt smidig, bör det därför anförtros åt hypoteksbankens delägare att i samband med bestämmandet av värderingstariffer — för hypoteksvärdering och för överslagsvärdering — även besluta, om och huru gränser för överslagsvärderings användning inom de olika hypoteksföreningarna böra dragas. De sakkunniga förmena, att man när fullt betryggande resultat genom att åt hypoteksinstitutionen själv överlämna att bestämma i detta hänseende. — Vid överläggningarna inom de sakkunniga har även ifrågasatts, huruvida icke en gräns för långivning på grundval av överslagsvärdering borde bestämmas antingen på det sätt, att överslagsvärderings belopp i intet fall finge överstiga egendoms sammanlagda taxeringsvärde, eller ock så, att sagda belopp finge uppgå till förslagsvis högst 80 å 90 procent av vad som vid hypoteksvärdering med användande av maximivärden kunde ernås. De sakkunniga, som givetvis förutsätta, att man vid överslagsvärdering under inga förhållanden skall komma till högre belopp än vid en hypoteksvärdering, hava emellertid med hänsyn till de jämförelsevis få fall, det här torde röra sig om, och till de förutberörda svarigheterna att utan olägenhet kunna uppdraga hela landet avseende gränser icke ansett sig böra föreslå införande av någon författningsbestämmelse härom. Även denna fråga bör, enligt de sakkunnigas mening, kunna överlämnas till hypoteksinstitutionens eget avgörande.

I anslutning till det nu anförda vilja de sakkunniga upptaga till särskild prövning frågan om i vad mån värdet av växande skog enligt gällande bestämmelser må ingå i egendoms taxeringsvärde, då detta lagts till grund för ansökan om lån, ett spörsmål, beträffande vilket en viss oklarhet gjort sig gällande. Spörsmålet avser närmast tolkningen av § 5 i kungl. förordningen den 16 maj 1890 angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända. Enligt nämnda stadgande skall vid bestämmandet av det värde, i förhållande vartill enligt § 4 i förordningen lån å egendomen må meddelas, endast jordvärdet men icke åbyggnader, skog eller annat, som kan från egendomen skiljas, tagas i beräkning. Och i sistnämnda paragraf talas om, att beloppet av lån må bestämmas antingen efter egendomens bevilningstaxering eller efter särskild värdering. Den uppfattningen har nu framkommit, att den i § 5 meddelade regeln skulle vara att tillämpa endast, då hypoteksvärderingsvärde men icke då taxeringsvärde lagts till grund för låneansökningen, varav skulle bliva en följd, att i det senare fallet egendomens beläningsvärde skulle komma att formellt baseras på ett värde, som jämväl omfattade byggnader och växande skog, under det att beläningsvärdet reellt skulle grundas på en av styrelsen gjord kontrollvärdering, företagen på liknande sätt, som avses för den av de sakkunniga föreslagna överslagsvärderingen. Den motsatta uppfattningen går ut därpå, att från taxeringsvärdet bör avdragas vad som kan antagas belöpa å förmögenhetsobjekt, som kunna från fastigheten skiljas, och att sålunda maximum för det värde, i förhållande vartill lån må meddelas, är, då taxeringsvärde åberopas, det på nyssberörda

sätt reducerade taxeringsvärdet. Att ifrågavarande förordning med den förra uppfattningen skulle bli inkonsekvent, ligger i öppen dag, och redan denna omständighet innefattar givetvis ett vägande skäl mot att godkänna berörda uppfattning. Därtill kommer ej blott att förordningens ordalag avgjort strida mot densamma utan även att man vid formuleringen av förordningens nuvarande text — enligt vad i motiveringen uttryckligen anges — just avsåg att giva uttryck åt den senare av de här omförmälda uppfattningarna. Under sådana förhållanden synes någon tvekan icke kunna råda om att denna senare uppfattning är den riktiga.

Nyssberörda spörsmål har fått ökad betydelse i följd av de ändringar, som genom kungl. förordningen den 7 juli 1921 om allmän fastighetstaxering 1922 genomförts i avseende å taxering av jordbruksfastighet. Medan enligt äldre taxeringsbestämmelser för varje sådan fastighet skulle upptagas ett gemensamt taxeringsvärde för allt, som enligt lag är att hänföra till den fasta egendomen, skall taxeringen enligt nyssnämnda förordning ske på sådant sätt, att jordbruksvärde, skogsvärde samt tomt- och industrivärde redovisas vart för sig. Därvid förstås med jordbruksvärde fastighetens värde för jordbruk med binäringar ävensom värdet av skogsmark och övrig till fastigheten hörande mark, med skogsvärde värdet av växande skog samt med tomt- och industrivärde det värde, som mark äger utöver jordbruksvärdet. Den uppdelning av taxeringsvärdet, som med hänsyn till skogsvärdet författningens enligt skall ske vid beviljande av hypotekslån, göres sålunda numera redan vid själva taxeringen. Emellertid har det vid tillämpningen av 1921 års förordning visat sig, att taxeringsmyndigheterna på sina håll vid det äldre taxeringsvärdets uppdelning satt skogsvärdet relativt högt och i allt fall högre än det belopp, vartill detsamma vid hypotekslåns beviljande beräknats. Härav blir åter en följd, att vid en eventuell förnyelse av äldre lån vederbörande fastighetsägare icke utan hypoteksvärdering kan erhålla samma lånebelopp som förut, ja fall hava till och med förekommit, i vilka det äldre lånebeloppet icke skulle kunna erhållas ens om lånegränsen höjdes till 60 procent av egendomsvärdet. Ett dylikt resultat kan givetvis icke anses tillfredsställande. Godtages emellertid den av de sakkunniga ovan förordade anordningen att vid sidan av taxerings- och hypoteksvärderingsvärdena sasom beräkningsgrund godkänna det värde, vartill hypoteksförenings styrelse på grundval av arealbevis och värderingstariffer finner sig böra upptaga egendomen, bortfaller den nyss berörda svårigheten.»

I en till chefen för finansdepartementet ställd, den 14 december 1923 dagtecknad skrivelse har nu styrelsen för Sveriges allmänna hypoteksbank anfört i huvudsak följande:

Då fastighetskreditsakkunnigas förslag ej föranlett proposition till 1923 års riksdag, hade hypoteksbankens delägare i juni 1923 uppdragit åt bankstyrelsen att vidtaga de åtgärder, som styrelsen kunde finna lämpligast för att frågan måtte så snart som möjligt erhålla en tillfredsställande lösning. Sedan i anledning härav bankens verkställande direktör i frågan utarbetat en vid skrivelsen fogad promemoria angående motiven för de ifrågasatta ändringarna, hemställde styrelsen, att departementschefen ville ägna ifrågavarande sakkunnigeförslag sin synnerliga uppmärksamhet samt föreslå Kungl. Maj:t att till 1924 års riksdag avlåta proposition i ämnet, därvid framställning syntes böra göras om antagande av den nya belåningsgrunden

även för den händelse att hypoteksföreningarnas belåningsrätt ansåges icke kunna utsträckas utöver nuvarande procent av egendomens värde.

I den av bankstyrelsen återopade promemorian framhållas, bland annat, följande synpunkter. Hypoteksvärdering enligt nuvarande bestämmelser innebure ett lika vidlyftigt som dyrbart förfarande, varför det i endast jämförelsevis få fall kunde komma till användning. Särskilt betungande bleve förfarandet för de mindre låntagarna, vilka i sparbanker och andra penninginrättningar kunde få lån utan motsvarande kostnad. Hypoteksvärderingen vore alltså icke ägnad att ersätta en »överslagsvärdering». Erfarenheten inom hypoteksinstitutionen pekade bestämt därhän, att de på grund av de ändrade taxeringsbestämmelserna försämrade lånemöjligheterna i avsevärd grad minskat tillförseln av nya lån och försvarat konkurrensen med andra långivare, och detta trots vissa lätt påvisbara fördelar hos hypotekslånen. Hos fackmännen vore man numera på det klara med att införande av s. k. överslagsvärdering vore ett nödvändigt komplement till det nuvarande taxeringsförfarandet, och att det skulle fullständigt råda bot för de mer och mer sig hopande svårigheterna. Då en tillbakagång för hypoteksinstitutionen medförde ökad risk även för staten på grund av dess garanti, måste det ligga i statens intresse att motverka en sådan tillbakagång. Fara för ett medgivande att anställa överslagsvärdering funnes icke. Hypoteksinstitutionen hade hittills i över 60 år skötts på ett sätt, som aldrig — vad soliditeten beträffade — blivit föremål för anmärkningar från något håll. Under hela denna tid hade institutionen fritt fått bestämma villkoren (tarifferna) för hypoteksvärderingar utan annan kontroll än den, som låge hos det allmännas representanter i hypoteksbankens styrelse och revision. Denna kontroll skulle alltjämt utövas även beträffande villkoren för överslagsvärderingar. Dessutom torde det ligga minst lika mycket i låntagarnas delägarnas intresse som i statens, att institutionens soliditet ej äventyrades, då ju låntagarna gemensamt ansvarade för hypoteksbankens skuld.

*Departements-
chefen.*

Den i fastighetskreditsakkunnigas betänkande avhandlade frågan om en höjning av belåningsgränsen för hypoteksföreningarna från 50 till 60 procent av egendomsvärdena är jag ej beredd att nu taga ställning till. Däremot synes mig mycket starka skäl tala för att omedelbart tillmötesgå kravet på införande av vad de sakkunniga benämnt »överslagsvärdering» vid sidan av den redan förekommande hypoteksvärderingen.

Anledningen till att de numera gällande bestämmelserna om fastighetstaxering åstadkommit det resultatet, att belåningsmöjligheterna faktiskt i vissa fall försämrats, torde företrädesvis ligga i metoden för taxering av skog. Denna sker nämligen efter ett slags schablon, i det hela skogens värde anses utgöra sammanlagda värdet av den beräkneliga medelavkastningen för ett visst antal år, samt att själva skogsmarkens värde alltid anses motsvara sammanlagda medelavkastningen för tre år. Detta markvärde redovisas ej särskilt i taxeringslängderna utan ingår i det s. k. jordbruksvärdet,

medan den växande skogens värde upptages särskilt såsom s. k. skogsvärde. Sistnämnda värde får otvivelaktigt ej medräknas vid bestämmande av hypoteksbelåningen. Den del av jordbruksvärdet, som representerar skogsmarkens värde, är emellertid i många fall avsevärt lägre än det värde, som erhålles vid tillämpning av de tariffer, som finnas fastställda för hypoteksvärdering, något som synes helt naturligt med hänsyn till taxeringsmetodens avsiktliga schablonmässighet.

En förutsättning för att hypoteksinstitutionen skall kunna tjäna sitt syfte att under växlande konjunkturer bereda möjlighet för en primärkredit åt jordbruket på billiga villkor till fromma för denna närings räntabilitet, är uppenbarligen, att de penningmedel, som anskaffas för ändamålet, erhålla en fast placering. Det är därför ett allmänt intresse av vikt, att institutionen bevaras i sådan form, att dess bistånd även i fortsättningen betraktas såsom en fördel av landets jordbrukare.

All hänsyn bör fördens skull enligt min mening tagas till hypoteksbankens erfarenhet om en försämring av läget på grund av det i verkligheten ändrade underlaget för egendomsvärdenas bestämmande. Det synes mig ock rimligt, att botemedlet sökes i en modifiering av metoden för värdenas bestämmande. Vad fastighetskreditsakkunniga i sådant avseende föreslagit och hypoteksbankens styrelse nu livligt tillstyrkt, nämligen medgivande av särskild värdering utan förrättning på stället synes mig ej böra giva anledning till erinran. I förordningen angående Sveriges allmänna hypoteksbank ävensom i förordningen angående de allmänna grunder, som vid hypoteks-föreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända, saknas i själva verket uttrycklig föreskrift, att värdering skall ske på stället. Ehuru en ändring i bestämmelserna sålunda måhända strängt taget ej kan anses nödvändig, förefaller det mig klokast, att avsikten att åstadkomma en ändring i praxis kommer till tydligt uttryck i de nämnda förordningarna.

Fastighetskreditsakkunniga hava diskuterat möjligheten att i förordningarna fastställa en högsta gräns, som vid s. k. överslagsvärdering ej finge överskridas. De sakkunniga hava emellertid stannat för att ej avgiva något förslag i dylikt syfte, under framhållande, att denna frågas lösning kunde överlämnas åt hypoteksinstitutionen. Ehuru jag delar de sakkunnigas uppfattning, att hypoteksinstitutionens hittillsvarande verksamhet motiverar ett fullt förtroende för institutionens ledning, anser jag det emellertid — ej minst med hänsyn till innehavarna av hypoteksbankens obligationer — önskvärt, att handhavandet av det enklare värderingsförfarandet kringgärdas med en garanti från statsmakternas sida. En sådan garanti synes mig lämpligast böra åstadkommas på det sätt, att vid värdering med ledning av förefintliga handlingar ej må tillämpas högre tariffer än sådana, som med minst 10 procent understiga de tariffer, vilka tillämpas vid värdering å marken.

Slutligen ber jag få erinra, att de förordningar, varom nu är fråga, icke hava karaktär av lagstiftning i egentlig mening utan äro att betrakta såsom av statsmakterna fastställda reglementen för hypoteksinstitutionens verksam-

het. Ändringar erfordras allenast i förordningen angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända.

Föredragande departementschefen uppläser härafter förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 4 och 5 i förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 sid. 11) angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända, samt hemställer, att förslaget måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla och förordnar, att proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gunnar Grip.